

Melnā dzilna LASĪTTAKA

Please scroll down for English

Vēstuli Lasīttakai raksta ornitologs
Viesturs Ķerus

Labdien, gājēj!

Vai kādreiz kāds uz Tevi ir skatījies ar baltu aci? Tas nozīmē, ka viņš ir dusmīgs. Varbūt no kāda apkārtnes koka viens melns putns ar sarkanu galvas virsu uz Tevi ar baltu aci skatās arī tagad. Tā ir melnā dzilna. Viņai gan baltas acis ir visu laiku. Patiesi dusmīga uz cilvēku dzilna droši vien ir tikai tad, ja mēs izcērtam mežos resnos kokus, kas nepieciešami tās ligzdošanai.

Kāpēc melnajai dzilnai vajadzīgi resni koki? Tāpēc, ka tā ir lielākā no Eiropas dzeņu sugām. Gandrīz vārnas lielumā! Kā zināms, dzeņi ligzdošanai kaļ dobumus. Lielam dzenim nepieciešams liels dobums. Lai varētu izkalt lielu dobumu, nepieciešams liels koks, vislabāk - resnāks par 40 centimetriem diametrā (cilvēka krūšu augstumā). Koka sugai pat nav īpašas nozīmes. Meži šeit, gaujmalā, ir melnajai dzilnai īpaši piemēroti. Tāpēc ieklausies... Varbūt dzirdēsi skaļu "kri-kri-kri-kri", melnajai dzilnai pārlaižoties starp kokiem.

Tas, ka dzeņi, tātad arī melnās dzilnas, kaļ kokus, Tev nebūs nekas jauns. Taču koku kalšanai var būt dažādas nozīmes un līdz ar to arī atšķirīgs izpildījums. Par dobumu jau minēju: tas ir liels un dziļš caurums kokā, kas paredzēts ligzdošanai vai arī nakšņošanai. Bet līdz ligzdošanai vēl ir jātiek, tātad jāaizstāv teritorija un jāpiesaista mātīte. Citi putni dzied, bet dzeņi bungo pa koku. Tā nav tāda neuzkrītoša, reta klauvēšana, ko reizēm dzirdam, dzenim meklējot barību, bet kārtīgs "trrrrrr" tarkšķis, kura mērķis ir pievērst uzmanību. Melnajai dzilnai, kā jau lielam dzenim, šis pavasara tarkšķis ir īpaši varens.

Visu cauru gadu dzeņi kaļ kokus arī tāpēc, lai atrastu barību: dažādus kukaiņus un to kāpurus. Šim mērķim vislabāk der miruši koki. Ne tāpēc, ka tos vieglāk sakalt, bet gan tāpēc, ka tajos ir daudz vairāk dažādu dzeņiem pārtikā noderīgu radību. Tas ir viens no iemesliem, kāpēc mirušu koku saglabāšana mežā ir tik ļoti svarīga. Daži dzeņi, meklējot barību, lupina mizu no koku stumbra, daži izkaļ mazus caurumiņus, taču melnā dzilna pie šī darba ķeras

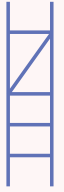

nopietni - ja redzi kādu nokaltušu koku, kurā izkalts liels robs un visapkārt mētājas skaidas, tad zini, ka šeit darbojusies melnā dzilna.

Taču es gribu atgriezties pie melnās dzilnas dobuma. Kā jau minēju, melnajai dzilnai dobums ir ligzdas vieta. Dobumā aprīlī-maijā dzilnu mātīte iedēj 3-5 olas, kuru perēšanu uz maiņām uzņemas abu dzimumu putni. Arī mazuļus, kas izšķiļas pēc divu nedēļu perēšanas, baro gan tēviņš, gan mātīte. Pēc izšķilšanās melnās dzilnas mazuļi ligzdā pavada vēl apmēram mēnesi un vēl tikpat ilgi pēc ligzdas atstāšanas tie ir atkarīgi no vecākiem, kas tos baro.

Melnā dzilna Latvijā pavada visu gadu. Tātad arī tad, ja Tu pa šo taku brien ziemā, Tev tikai atliek būt uzmanīgam un vērīgam, un varbūt Tu sastapsi šo interesanto putnu!

Ar sveicienu -
Viesturs Ķerus, ornitologs
Latvijas Ornitoloģijas biedrība

The black woodpecker LASĪTTAKA

The letter to “Lasīttaka” is written by ornithologist
Viesturs Ķerus

Hello, wanderer!

Has anyone ever looked at you with a white eye? In Latvian, this saying means that he was angry. Maybe from one of the surrounding trees a black bird with a red crown is looking at you with a white eye even now. This is the black woodpecker. It has white eyes all the time. Really angry at people it is probably only when we cut down the thick trees in the forests that are necessary for its nesting.

Why does black woodpecker need thick trees? Because it is the largest species of European woodpecker. Almost the size of a crow! As is known, woodpeckers nest in tree cavities. A large woodpecker needs a large cavity. To be able to carve a large hole, you need a large tree, preferably thicker than 40 centimetres in diameter (human breast height). The tree species is not even of special importance. The forests here on the River Gauja bank are especially suitable for the black woodpecker. So, listen... Maybe you will hear a loud "kri kri kri kri" as the black woodpecker glides between the trees.

The fact that woodpeckers, including black woodpeckers, excavate holes in trees will not be anything new to you. However, chipping into trees can have different purposes and therefore can be performed in different ways. I have already mentioned the cavity - it is a big and deep hole in a tree that is intended for nesting or sleeping. But the nesting has to be achieved, before that comes defending of the territory and attracting a female. Other birds sing, but woodpeckers drum on the tree. It is not an inconspicuous odd knock that we sometimes hear when a woodpecker searches for food, but a proper "trrrrrr" rattle to draw attention. The black woodpecker since it is a large woodpecker, manages to make this spring rattle especially powerful.

Throughout the year, woodpeckers hammer on the trees also to find food - various insects and their larvae. Dead trees are best suited for this purpose. Not because they are easier to chip into, but because they contain many more different creatures that can be consumed. This is one of the reasons why preserving dead trees in the forest is so important. Some woodpeckers, in search of food,

peel the bark of a tree trunk, others hammer small holes, but the black woodpecker takes this work seriously - if you see a dead tree with a large notch in it and chippings all around, almost certainly it is the beakwork of a black woodpecker.

However, I want to return to the black woodpecker's tree cavity. As I mentioned, the black woodpecker nests there. In April-May, the female lays 3-5 eggs in the cavity, the birds of both sexes take turns to sit on the eggs to hatch them. In two weeks from hatching, the young are fed by both parents. After hatching, black woodpeckers spend about a month in the nest and for another month after leaving the nest still remain dependent on their parents who feed them.

The black woodpecker spends the whole year in Latvia. So, even if you wander along this trail in winter, watching with care and attention, you may meet this interesting bird.

Very best,
Viesturs Ķerus, ornithologist
Latvian Ornithological Society

-